

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de *Regeling beoordeling centraal examen* vastgesteld (CEVO-09.0313, 31 maart 2009, zie www.examenblad.nl).

Deze regeling blijft ook na het aantreden van het College voor Examens van kracht.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examiner en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examiner. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de *Regeling beoordeling centraal examen* van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 59 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

Voor rekenfouten worden geen punten afgetrokken.

Wanneer echter de kandidaat bij een berekening kennelijk verzuimd heeft door schatting controle op het antwoord uit te oefenen, wordt voor deze fouten één punt afgetrokken tot een maximum van twee punten voor het geheel van de open vragen.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt één punt toegekend.

Klein bedrag? Pinnen mag!

1 C

2 **maximumscore 1**

Voorbeelden van een juist voordeel (één van de volgende):

- geld staat eerder op de bankrekening
- minder kans op fraude
- geen verwerkingskosten van de bankbiljetten
- geen kans op vals geld

3 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juiste manier:

De consument hoeft nu minder gebruik te maken van de geldautomaat. Dat is veiliger, want het gebruik hiervan brengt ook risico's met zich mee.

4 **maximumscore 2**

Voorbeeld van een juiste berekening:

- 2007: € 69,0 / 1,588 = € 43,45 1
- 2008: € 74,7 / 1,756 = € 42,54
- $((€43,45 - € 42,54) / 43,45) \times 100\% = 2\%$ 1

Opmerking

Een andere manier van afronden niet fout rekenen.

5 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juiste verklaring:

De bank wil niet het risico lopen dat de klant zijn geleende geld niet kan terugbetalen.

6 **maximumscore 1**

Voorbeelden van een juiste uitleg (één van de volgende):

- Haar creditcard komt mogelijk van een andere maatschappij/instelling.
- Haar creditcard is niet aan het saldo van haar betaalrekening gekoppeld.
- Ze heeft de mogelijkheid om 'rood' te staan.

7 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juist argument:

Je hebt minder overzicht over je financiën. De afschrijvingen van de creditcard komen later dan de afschrijvingen van de betaalpas.

Garnalen pellen

- 8 maximumscore 1**
 Voorbeeld van een juiste berekening:
 $72,5\% \times \text{€ } 20 \text{ miljoen} = \text{€ } 14,5 \text{ miljoen verkoopwaarde.}$
- 9 E**
- 10 maximumscore 1**
 Voorbeeld van een juiste verklaring:
 Structurele werkloosheid: er is sprake van een verandering aan de aanbodzijde (het productieproces), waardoor minder arbeid nodig is.
- 11 maximumscore 1**
 Voorbeeld van een juiste berekening:
 $\text{€ } 13.490.000 / \text{€ } 19 = 710.000 \text{ kilo}$
- 12 A**
- 13 maximumscore 1**
 Voorbeelden van een juist antwoord (één van de volgende):
 Klaas Puul moet de kosten van de CO₂-uitstoot wel in de kostprijs verwerken, want hij veroorzaakt de CO₂-uitstoot en ik vind dat de vervuiler moet betalen.
 of
 Klaas Puul moet de kosten van de CO₂-uitstoot niet in de kostprijs verwerken, want dit soort kosten zijn maatschappelijke kosten die je alleen moet doorberekenen als iedereen dat doet.

Eerlijk of niet?

- 14 B**
- 15 maximumscore 2**
 Bewering 1: juist
 Bewering 2: onjuist
 Bewering 3: juist
Indien drie antwoorden goed	2
Indien twee antwoorden goed	1
Indien één of geen antwoord goed	0

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

16 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste verklaring:

Een deel van de jongeren is student met een relatief laag inkomen, terwijl een ander deel een baan heeft en daarmee een hoger inkomen verdient.

17 maximumscore 1

Voorbeelden van een juiste verklaring (één van de volgende):

- Echtparen met meerderjarige kinderen zijn over het algemeen ouder en hebben vaak een hoger inkomen.
- Het aantal uren dat wordt gewerkt door de ouders van gezinnen met jonge kinderen is gemiddeld lager dan door ouders van gezinnen met oudere kinderen.

18 maximumscore 1

Bewering 1: onjuist

Bewering 2: juist

Opmerking

Uitsluitend een punt toekennen indien beide antwoorden goed zijn.

19 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist argument (één van de volgende):

- Mensen die veel verdienen betalen ook veel belasting, waar nuttige dingen van kunnen worden gedaan.
- Mensen die veel verdienen besteden veel geld wat goed is voor de werkgelegenheid.
- Werknemers worden uitgedaagd harder te werken om zo meer te verdienen.
- Studenten worden uitgedaagd harder te studeren zodat ze later veel kunnen verdienen.

Colombia

20 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste berekening:

$\$ 249 \text{ miljard} / 45,013 \text{ miljoen} = \$ 5.532 \text{ per hoofd van de bevolking.}$

Opmerking

Een andere manier van afronden niet fout rekenen.

21 C

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

22 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste berekening:
 $45.013.000 \times 0,284 \times 0,41 = 5.241.314$ mensen

23 B

24 D

25 C

26 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist argument:
 Geen goed onderwijs betekent weinig of geen scholing. Hierdoor kan de arbeidsproductiviteit niet verhoogd worden waardoor geen welvaartstijging plaatsvindt.

Jij bent groot en ik ben klein

27 B

28 maximumscore 2

Voorbeeld van een juiste berekening:

- aantal grootbedrijven: $(100\% - 99,7\%) \times 786.000 = 2.358$ bedrijven
- omzet grootbedrijven: € 1.394,6 miljard – € 817,2 miljard = € 577,4 miljard
- gemiddelde omzet per bedrijf: € 577,4 miljard / 2.358 = € 245 miljoen per bedrijf

Opmerking

Een andere manier van afronden niet fout rekenen.

Indien drie berekeningen juist	2
Indien twee berekeningen juist	1
Indien één of nul berekeningen juist	0

29 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste verklaring:
 Het grootbedrijf kan grotere hoeveelheden kopen en krijgt daardoor kortingen. Het kleinbedrijf krijgt die kortingen niet waardoor het moeilijker kan concurreren met de prijs.

30 B

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

31 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste verklaring:

De variabele kosten. Deze loonkosten hangen samen met de drukte in het bedrijf (lees de omzet) en zijn dus variabel.

Opmerking

Uitsluitend het punt toekennen indien de variabele kosten en een juiste verklaring zijn gegeven.

32 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist nadeel (één van de volgende):

- Je krijgt minder gemotiveerd personeel.
- Je krijgt minder goed opgeleid personeel.
- Je kunt niet altijd op dit personeel rekenen, zij kunnen ook hun tijd zelf inrichten.

Minder 'Made in Holland'

33 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste uitleg:

Binnen een economische unie is er vrij verkeer van goederen en diensten. Hierdoor is het makkelijk om te exporteren.

34 maximumscore 1

Voorbeelden van een juiste verklaring (één van de volgende):

- kwalitatief goede producten in vergelijking met veel andere aanbieders
- kostenverschillen met andere aanbieders
- snelle levering (goede infrastructuur)

35 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste verklaring:

Nee, de totale exportwaarde kan procentueel (harder) gestegen zijn (dan de procentuele prijsstijging). (Dan stijgt de exporthoeveelheid).

Opmerking

Geen punt toekennen indien in het antwoord niet-EU-landen worden genoemd.

36 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste berekening:

4% = € 348 miljard

100% = (€ 348 /4) x 100 = € 8.700 miljard

of

25 x € 348 miljard = € 8.700 miljard

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

43 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste berekening:
 reeds betaalde loonheffing € 14.780
 te betalen: € 14.614
 Jonas ontvangt terug: € 14.780 - € 14.614 = € 166

Opmerking

Als er niet bij staat “terug te ontvangen” het scorepunt niet toekennen.

44 maximumscore 2

- (1) = stijgen
- (2) = hypotheekrente
- (3) = hoger
- (4) = het eigenwoningforfait

Indien vier antwoorden goed	2
Indien drie antwoorden goed	1
Indien twee of minder antwoorden goed	0

Reclame: weggegooid geld?

45 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste redenen (twee van de volgende):

- Jongeren hebben veel geld te besteden.
- Jongeren zijn de consumenten van de toekomst.
- Jongeren beslissen mee over aankopen in het gezin.
- Jongeren zijn gemakkelijk te beïnvloeden.

per juiste reden	1
------------------	---

46 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste verklaring:
 reclameblok vóór NOS Studio Sport (eventueel NOS Journaal of Mooi weer de Leeuw)

Uit het antwoord moet blijken dat de doelgroep naar de televisie zit te kijken op het moment dat het reclameblok wordt uitgezonden.

47 E

48 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste berekening:

$$\begin{aligned} & \text{€ } 207,23 - \text{€ } 150 = \text{€ } 57,23 \\ & (\text{€ } 57,23 / \text{€ } 150) \times 100\% = 38,2\% \end{aligned}$$

Vraag	Antwoord	Scores
49	<p>maximumscore 1 Voorbeeld van een juist argument: Informatie van de Consumentenbond is onafhankelijk.</p>	
50	<p>F</p>	
51	<p>maximumscore 1 Voorbeeld van een juist argument: Eens met CDA en PvdA: Door het verbieden van leenreclames zullen er minder mensen in financiële problemen komen. of Eens met Johnny: Het probleem is dat de geldschieter een lening heeft verstrekt met een voor Jaap onverantwoord hoge maandlast.</p>	

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per school in het programma WOLF.
 Zend de gegevens uiterlijk op 25 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

informatiebron 3, bijlage p. 3, bron: www.cbs.nl
 informatiebron 6, bijlage p. 5, bron: www.evd.nl
 informatiebron 7, bijlage p. 5, bron: www.evd.nl
 informatiebron 8, bijlage p. 6, bron: www.evd.nl
 informatiebron 14, bijlage p. 9, bron: ikleendusikbesta.nl
 examen p. 3, bron: Anno